

Alledaagse omgang als vindplaats voor goede zorg

Een conceptueel en kwalitatief empirisch onderzoek naar de morele betekenis van alledaagse omgang tussen jongeren met een licht verstandelijke beperking (lvb) en hun zorgprofessionals.

Lvb-jongeren blijken in de eerste jaren van het nieuwe millennium binnen de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking een snel groeiende doelgroep, die echter tussen wal en schip dreigt te vallen. Ondanks het feit dat sindsdien hard is gewerkt aan onderzoek, diagnostiek, behandeling en passende ondersteuningsmethodieken voor deze vaak als lastig ervaren doelgroep, blijft participatie problematisch. In de zoektocht naar het antwoord op de vraag wat goede zorg is voor deze groep kwetsbare burgers, wordt in de professionele zorg enerzijds gezocht in ideeën die van buiten de zorg komen, zoals het idee van volwaardig burgerschap, vermaatschappelijking van de zorg en de participatiesamenleving. Anderzijds wordt er nadruk gelegd op verdere professionalisering en op de beroepsethiek van de professional. Dit promotieonderzoek wijst op een derde weg die hiervoor als bron kan fungeren namelijk de alledaagse omgang tussen zorgprofessionals en lvb-jongeren zelf.

Mede geïnspireerd door mijn ervaringen als geestelijk verzorger in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, werkte ik in de afgelopen vijf jaar (2011-2016) aan een zorgethisch georiënteerd, institutioneel etnografisch onderzoek naar de morele betekenis van de alledaagse omgang tussen zorgprofessionals en zorgontvangers. Het onderzoek is uitgevoerd binnen drie zorgorganisaties bij jongeren (18-27 jaar) met een licht verstandelijke beperking (IQ 50-85). De zorg aan deze groep wordt gekenmerkt door complexiteit en ambivalentie. Enerzijds bestaat ze uit het beschermen van lvb-jongeren in de samenleving, anderzijds uit het realiseren van een leven in vrijheid. In deze studie leg ik de dynamiek open van de alledaagse omgang tussen de lvb-jongeren, hun zorgprofessionals en de institutionele context waarin zij samen verkeren. Ik laat zien hoe daarin een morele kenbron aanwezig is, die een oplossingskracht in zich draagt om met de complexiteit en ambivalentie om te gaan. In de alledaagse omgang kan ruimte worden gecreëerd om morele betekenissen in beheer te nemen en zodoende te dealen met de feiten van het bestaan. Deze morele kenbron wordt in de hedendaagse, op gewenste effecten gerichte zorg veelal over het hoofd gezien.

Hoewel dit onderzoek niet de praktijk van geestelijke verzorging als uitgangspunt heeft, hebben de resultaten wel zeggingskracht voor de invulling van het vak binnen de context van moderne zorgorganisaties. Het zijn juist geestelijk verzorgers – vanuit de eigen aard en historie van het vak – die in staat zijn deze morele kenbron in de alledaagse omgang tussen zorgprofessionals en zorgontvangers zichtbaar te maken.

Drs. Michael Kolen werkt als adviseur zorgethiek/geestelijk verzorger bij Stichting Prisma. Hij is daarnaast als PhD-student verbonden aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. mkolen@prismanet.nl

Literatuur

Kolen, M., Vosman, F., en Timmerman, G. (2016). Onder de radar. Alledaagse omgang als kenbron voor zorgorganisaties in transitie. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 25(4): 5-26.